UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m] actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Liber secund[us]: De co[n]tentis in oratione incipit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

Visual Library

ceat) nil aliud diligi q̄ʒ deum.
Nam ſicut is qui ſpe laudiſ et
corone pugnauerit/quam ſibi
ab imꝑatore certus expectat:
nõ tam artem pugnandi vl' ar
ma q̇bus vtit̄/q̄ʒ ipſum impa-
torē cuiꝰ gratia hoc agit/a quo
⁊ p̄miū p̄ſtolat̄/diligere dicēdꝰ
eſt: ita ī oībꝫ q̄ ꝓpt̄ deū diligimꝰ
deū diligere ſumꝰ arbitrandi.

Epilogat diffinitio- nem. Caplm vltimū p̄mi lib.

Nunc ſi placet ad rei eui
dentiā ea que in diffini
tiōe paſſim diſꝑſa ſunt:
cōpendioſo ac breui recolliga-
mus epilogo. Oratio itaqʒ no
mine generali dicta eſt implo-
ratio: ꝑ eo ꝙ ī om̄i orōne regu-
lariter aliq̇d implorare inten-
dimus. Diuine ꝟo pietatis ad
iectum eſt: ne quid ab alio q̄ʒ a
deo orando petendū putes: et
hoc tale qđ ⁊ tu pie petere poſ-
ſis/⁊ ille miſericordit̄ largiri.
Regularis aūt eſſe debet orō:
vt in ſinu fiat catholice verita
tatis. Propenſa ꝟo .i. ſtudioſa
⁊ attenta: ꝑ ſalute aīe vl' ad il
lā ꝑtinentibꝫ: vt nihil qđ ab ea
vel impediat vl' auertat: immo
etiā quod ad ip̄am nō adiuuet
atqʒ ꝓmoueat orādo poſtulet̄.

Liber ſecundꝰ: de cō tentis in oratione incipit.

Sed q̄m longa ꝟboꝝ in
dagine q̇d congrue di-
cat̄ oratio/ꝓut fieri po
tuit q̄ſitū ē: nūc ad ea q̄ de ip̄a
nō minꝰ cōmode dici poſſe vi-
dent̄/libet ꝓcedere. Inter q̄ p̄-
mo vidēdū eſt q̇d cōtineat orō.
Cōtinet aūt h̄/q̇s petat/q̇d pe
tat/a q̊ petat/cui petat/q̄re pe-
tat/⁊ q̄lit̄ petat. Hec itaqʒ cōti
net ⁊ cōplectit̄ orō: nō tāq̄ʒ par
tes ſuꝑpiꝰ: nullū eñ eoꝝ ī orō-
ne poni ſolet: ſʒ tāq̄ʒ ꝑtes mate
rie ſue: q̄m hec oīa ſit' collecta
materia ſūt orōis: ⁊ ī illis ⁊ cir
ca illa ꝟſat̄: ⁊ de illis agit orō:
eatenꝰ/vt ſi vnū deeſſe cōtige-
rit/ne orō q̇dē valeat appellari.
Sūt alie ꝑtes orōis tā ſimpli-
cis q̄ʒ cōpoſite: q̄ꝝ iā aliq̇s aſſi
gnauimꝰ: cū diceremꝰ tot eē ꝑ-
tes orōis catholice q̄t petitōes.
Qđ q̇dē de cōpoſita tm̄ orōne
ītelligi debet. Nā orō alia ſim-
plex: alia ꝟo cōpoſita reperit̄.
Simplex ē illa q̄ vno tm̄ ꝟbo
deꝑcatiuo explicat̄: ſiue vnū ſo
lū ſit qđ ea petit̄: vt h̄: Deꝰ ꝓpici Luce. 18
us eſto mihi pctōri: ſiue pl'a: vt
ſi dicas: Deꝰ da mihi veniā pec
catoꝝ ⁊ vitā et̄nā. Et h̄ q̇dē ad
exemplū cathegorice ꝓpōnis q̄
vno tm̄ ꝟbo īdicatiuo enūciat̄
quā ⁊ logici ſimplicē vocāt: ſi-
ue illđ ꝟbū vnū ſolū copulet:
vt ſocrates ē muſicꝰ: ſiue pl'a/
vt ſocrates ē muſicꝰ ⁊ grāmati
cus. Sil'r vtraqʒ iſtaꝝ ſimplex
eſt: ſiue dicas: tulliꝰ videt ſocra
tē: ſiue tulliꝰ videt ſocratē ⁊ pla
tonē. Cōpoſitā aūt dicimꝰ ora
tionē/q̄ pluribꝫ ꝟbis deꝑcati-
uis explicat̄: vt ſi dicas: Deus
ꝓpiciꝰ eſto mihi pctōri; da veniā

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

delictoꝝ: cōcede vitā eternā: et
quicq̄d hmōi cōtinuare volue
ris. Et hoc itē ad exemplū hy-
pothetice ꝓpoſitiōis/ q̄ plurib⁹
verbis eſſentiat/ quā idem lo-
gici cōpoſitā dicūt: ſiue cōſtet
ex duabꝫ cathegoricis: vt hec/
ſi ſocrates eēt homo/ ſocrates
eēt anial: ſiue ex quattuoꝛ/ vt
iſta: ſi oēe riſibile eſt homo/ et
oīs homo eſt animal: tunc ſi
ſocrates ē riſibile/ ſocrates eſt
animal. Et ſicut ī hypothetica
q̄libet cathegorica ꝛ ē ꝓpoſitio
ꝛ pars orōnis: ita in orōne cō-
poſita quelibet ſimplex petitio
ꝛ eſt oratio ꝛ ꝑs orōis. ¶ Sim
plex aūt orō ad exemplū gram
matice orōis tot habet partes
quot dictōes/ ſed differenť ac-
cipi ſolent: qm̄ in orōne quidē
catholica tam voces q̄ꝫ earum
ſenſus attenduntꝛ: in oratione
ꝟo grāmatica de ſolis vocib⁹
habeťratio/ de ſenſu penit⁹ nō
curatur. Grammaticus eīm in
cipiens a voce tranſit ad litte-
ram: de littera ad ſyllabam: de
ſyllaba ad dictionē: de dictio-
ne ad orationē: ꝛ hec oīa ſm
ſolam cōgruentiā vocis: poſt-
modū ipſam orationē grāma-
tice cōſtitutam/ dialectico tra-
dit et rhetori velut quoddam
idoneū ad agendum de theſi ꝛ
hypotheſi inſtrumentū.

Satis luculenť oñſū ar-
bitramur cū alias ꝑtes
habeat orō/ iſta ſex de
q̄bꝫ prime agendū eſt nequaq̄ꝫ
eſſe ꝑtes orōis. Nec rurſum ea
ꝑ locos. i. circūſtātias poſſum⁹ al's locos
appellare: qm̄ alie ſūt circūſtā-
tie q̄ ei rectius aſſignanť: de q̄-
bus ſuo loco dicere nō pigebit.
Nūc interim de iſtis ꝓſequēdū
eſt: ac p̄mo videndū in orōe q̄s
petat/ fidelis videlꝫ an infidel'.
Nā orōis vocabulū largi⁹ acce
ptū/ etiā ad illa extendi q̄ ab in
fidelibꝫ fieri poſſunt/ ſuperius
oſtenſum eſt. Vñ ī euāgelio le-
giť de quibuſdā gentilibꝫ q̄ ve- Joh. 12
nerant hieroſolymā adorare.
Sꝫ ꝛ publican⁹ ꝛ phariſe⁹ di- Luce. 18
cunť aſcendiſſe in templum vt
orarent. Oīs aūt infidelis/
aut gentilis/ aut iude⁹/ aut he
reticus eſt. Prim⁹ oblatā fidei
ſalutē nō ſolū nō ſuſcipit: ſꝫ eti
am ꝑ ſtultitiā audire et agno-
ſcere cōtemnit. Scd̄s aūt ag-
ſcit quidē/ ꝛ de ſcripturis ſuis
intelligit: ſed in xp̄i contemptū
ꝑ inuidiā repellit. Terti⁹ ꝛ ag-
noſcit ꝛ ſuſcipit ſed ab illa iam
ſuſcepta ſe poſtmodū ꝑ ſuꝑbiā
abrumpit. Prim⁹ ergo impro
bus eſt ꝛ ingrat⁹: ſcd̄s inuid⁹
ꝛ obſtinatus: tertius ꝑfidus et
elat⁹. Et qm̄ ſaluator ob ſalu-
tem omniū in mundū veniens
ꝛ ꝟba doctrine attulit ꝛ prece-
pta iuſticie/ videam⁹ nunc q̄n-
tam ī vtriſq̄ꝫ ab hoc triplici ge
nere infidelium hominū patia
tur cōtumeliā. Et in cōtemptū
quidē p̄ceptorū licet nobis ex-
emplū ſumere de trib⁹ impro-
bis ꝛ ꝑniciosis ciuibꝫ quos ſub

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vno eodēq; magno principe ve
lint aut nolint agere neceſſe ē.
Quoꝝ tñ prim⁹ eiuſdem prin-
cipis eq̄ſſimas leges iam ſcri-
ptas ⁊ publice ꝓmulgatas nec
legit nec ſuſcipit. Scđs legit
q̇dem ſed nō ſuſcipit. Tertius
legit et ſuſcipit: ſed ſuſceptas
poſtmodū ꝑuertit: ⁊ ad earum
ſubuerſionē ſuadēdo quos po
teſt ꝑuicaciter impellit. Ad cō
temptū aūt doctrine ſaluatoꝝ
tres nobis exemplo ſint impu-
dentes diſcipuli: quoꝝ vn⁹ ver
ba magiſtri optime docētꝭ nec
audit nec approbat. ſecūd⁹ au
dit q̇dem ſed improbat. terti⁹
audit ⁊ approbat: ſed poſtea ꝑ
ſupbiā ꝯtumaciter impugnat:
⁊ ad ea impugnāda ſibi quos
pōt aſſociat. Hec tria reprobo
rū hominū genera: nō ſolū to-
ta viuendi rōne (ſi tñ ratio dici
pōt) ab inuicem diſcrepant: ve
rūetiā in ſingulis generib⁹ alij
alios diuerſis impugnāt ſentē
tijs. Nec mirū/ eos q̄ a veritate
que chriſt⁹ eſt alieni ſūt: varijs
erroꝝ implicari fallacijs. Plu
ribus em̄ extra viā currentib⁹
nihil eſt rōis/ cur alius alio re
cti⁹ currere dicat̄. Nā licet ali-
us vie vicinioꝛ ſit/ alius aūt re
motioꝛ: om̄s tñ q̄zdiu extra ſūt
inutiliter currunt: nec vnq̄z ni-
ſi viā intrauerint ad locū quo
illa ducit ꝑuenient. In popu-
lo itaq; iudeorum plures forſi
tan olim fuerunt ſecte: ſed due
maxime notabiles. Vna vide-
licet phariſeoꝝ/ q̄ ⁊ reſurrectio
nem mortuoꝝ fatebant̄. ⁊ om-
nes veteris inſtrumēti ſuſcipie
bant ſcripturas. Alia vō ſadu
ceoꝝ q̄ neq; reſurrectionē expe
ctabāt nec preter quinq; moyſi
libros vllas veterꝭ pagine ſcri
pturas curabant ſuſcipere. In
ter gentiles q̄z plurimas dicūt
erroris eſſe differentias: q̄ ta-
men om̄es in duas principalit̄
diſcedunt: eoꝝ ſcꝫ q̄ ab hiſmae
le filio abrahe ducentes origi-
nem circūciſionem accipiūt/ ⁊
hiſmaelite vocant̄: ⁊ alioꝝ qui
in ꝑputio nati: ideo gētiles ſpe
cialiter dicunt̄: qꝛ in eo in q̄ ge
niti ſunt ꝑſeuerant. Heretico
rū aūt innumere ſūt peſtes: q̄ꝝ
ſeptuaginta fere ſectas tā no-
minib⁹ q̄z ꝓprijs erroꝝ articu-
lis ab inuicem diſcrepantes in
lib. etymologiaꝝ deſcribit Iſi-
dorus: quas qꝛ ad preſens ꝑ-
cenſere pl⁹ habet laboris q̄z cō
modi: illud potius videndū eſt
ꝙ quattuoꝛ ex cauſis denoīa-
ri ſolent heretici: Quidā em̄ a
prouincijs denoīant̄/ vt cata-
phryge: q̇dā ab ipſis hereſū au
ctorib⁹/ vt martioniſte: q̇daꝫ a
ꝓrogatiua ſanctitatis quā ſibi
ꝑ ceteris vſurpant/ vt cathari
tanq̄z mundi: q̇dam ab erroꝛe
quē fingūt aut ſequunt̄/ vt an
thropomorphite: q̄ falſa opi-
nione deū patrē in formā hoīs
transfigurāt. Anthropoſ enim
grece latine hoīem ſonat: moꝛ-
phe aūt formā. Sꝫ ⁊ illud no-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tandū eſt ꝙ hereticoꝝ appella
tio nunc largius nūc ſtrictius
accipi ſolet. In largiori quidē
acceptione vocatur hereticus
tam is qui ſe ab vnitate eccle-
ſie ꝯtumaciter abrumpit/ ꝗꝫ is
qui eiuſdē eccleſie ſacramenta
ꝑuertit: ſiue qui ſacras ſcriptu
ras ſcienter praue intelligit: ſi-
ue qui tempalis cōmodi ⁊ ma
xime honoris ꝑncipatuſve ſui
cauſa/ falſas ac nouas opinio
nes vel gignit vel ſequit̄. Que
extrema acceptio: lꝫ eā auguſti
nus ſeorſum poſuerit: videt̄ ta
men nō incōgrue tribꝫ ꝑceden
tibꝫ poſſe coaprari. ¶ Reſtricta
aūt ꝑfati nōis ſignificatiōe/ ta
lis fieri pōt diuiſio: Eorum q̄
poſt accepta fidei ſacramenta
a veritatis rōne praue viuēdo
degenerant ⁊ cadunt: alius in
eccleſia latet/ ⁊ eā prauis mori
bus ꝑturbat: vt falſus catholi
cus: alius oīno fidei chriſtiane
renunciat/ cum tñ nequeat nō
eſſe chriſtian⁹/ vt apoſtata vl'
apoſtatic⁹: alius ſeruata fidei
forma ab vnitate eccleſie ſeſe
violent̄ abrūpit/ vt antipapa
ſiue ſciſmaticus: ali⁹ ſacre ſcri
pture ſenſum ſcient̄ corrūpit/
et dici pōt erraticus: ali⁹ ſacra
menta eccleſie vel articulos fi
dei ꝑuertit/ ⁊ h̄ ꝓprie vocat̄ he-
reticus. Dicit̄ autē heretic⁹ ab
hereſi greco qđ ē electō/ ꝙ q̄lqꝫ
ꝓ ſuo arbitrio eligat quid ſeq̄-
tur. Omniū igit̄ infideliū licet
in ſua impietate diſſentiāt vna
tamen eſt ſors ⁊ equa cōditiō:
in eo ſcꝫ qđ oēs extra ſunt: et
ab his que tm̄ in eccleſia vl' fie
ri vel ꝓdeſſe poſſunt infidelita
tis ſue merito ſegregati. Et eo
rū quidē aliȷ̄ longe abſiſtūt: vt
pote gētiles qui preter naturā
qua hoīes ſunt nulla nobis
vel morū vel fidei ſocietate co
pulant̄. Aliȷ̄ vo ꝓpi⁹ accedūt/
iudei videlicet: q̄ etſi grām euā
gelice veritatis ⁊ fidei reſpuāt
ſacramenta: nobis tñ veteris
ſcripture ꝑticipatione cōmuni
cant. Aliȷ̄ ꝓximi ſunt videlicet
heretici: q̄ eiſdē ſcriptis ⁊ mori
bus ⁊ ſacramētis nobiſcū vtē-
tes paucis diſſentiūt. Neqꝫ ta
men eo vl' magis diligēdi ſūt:
quippe q̄ nō affectu pacis ſꝫ do
lo nobis appropiant: vel min⁹
metuendi: qm̄ (vt ait phs) nul-
la peſtis efficacior eſt ad nocen
dū ꝗꝫ familiaris inimic⁹. Sūt
tñ etiā i his generibꝫ hoīm: nō
ſolū inter diuerſas eoꝝ ſectas
ſed etiā in eiſdē ſectis inter di-
uerſos homines gradus qui-
dam ⁊ limites/ nō virtutū qui-
dem (q̄ apud eos nulle ſunt) ſꝫ
vt veri⁹ exprimā maioris mino
riſve nequitie. Siquidē min⁹
improbū arbitror gentilē q̄ le-
gem naturalē in corde ſuo ſcri
ptam ꝓbis implens operibus
ad vite perfectionem ſola caret
fidei ratione/ qualis erat Cor- Act. 10
nelius etiaꝫ anteqꝫ fidem chri-
ſti mente tractare inciperet: eo
q̄ ⁊ fidei ſalutē contemnit ⁊ le-

unde derivatur heresis [illegible]

gem nature magnis ac multis
Matth. 2. ꝓphanat flagitijs: qualis hero
des/ tam ille q̇ tot infantū mi-
lia ſine cauſa iugulauit/ q̄z qui
Math. 14 fraterne vxoris pollutꝰ adulte
rio in preciū obſcene ſaltatricꝫ
ſanctiſſimi viri cede funeſtauit
cōuiuia. ¶ Rurſumqꝫ minꝰ im
piū credimꝰ iudeū q̇ nōdū ve-
ritatis euāgelice lumen agno-
ſcens/ veteris legis p̄cepta ſm
tenorem littere fideliter obſer-
uat qualis erat nathanael/ de
Joh. 1. quo ſaluator ait: Ecce vere iſ-
raelita in quo dolus nō eſt: eo
q̇ ⁊ gratiā reſpuit ⁊ legem ma-
le viuendo tranſgredit̄: quēad
modū illi quos idem ſaluator
nolentes audire v̄ba ſue ſciſſi-
me p̄dicatiōis/ etiā de trāſgreſ
ſiōe legis moſaice quā ſe ſerua
re ꝓfitētes gloriabant̄/ arguit
Joh. 7 ita dicens: Nōne moyſes dedit
vobis legē: ⁊ nemo ex vobis fa
cit legē. ¶ Sed ⁊ int̄ hereticos
minꝰ ille peſtilens/ q̇ in paucis
⁊ minimis diſcrepans in pluri
bus maioribuſqꝫ ſacramentis
nobis cōmunicat: quales ſunt
pelagiani/ q̇ in alijs nobis con
ſentientes/ liberū arbitriū ſine
gratia ſufficere dicunt ad vitā
ꝓmerendā: eo qui in paucꝫ mi
noribuſqꝫ nobis conſentiens/
plura ⁊ maiora ꝓphana impie-
tate ꝑuertit atqꝫ cōtaminat: ve
luti Donatiſte qui patre filiū/
⁊ vtroqꝫ ſpiritūſanctū minorē:
⁊ ſicut tres ꝑſonas/ ita tres ſb
ſtātias in trinitate/ mentiunt̄:

immo (vt audacter aliq̄d adijci-
ciam) minus odioſus deo cre-
dendus eſt optimꝰ iudeus aut
gentilis ſiue hereticus/ flagi-
tioſiſſimo chriſtiano. Satꝫ iā
patuit q̄ nullus infideliū q̄n-
tumlibet ꝓbus/ vere oratiōis
habet cōmertiū/ licet multi eti
am inter illos: ſiue ex creaturꝫ
creatorem ꝯſiderantes: ſiue ex
ſcꝓture teſtimonijs edocti q̄n-
ta poſſunt humilitate ſupplicā
do non orant quidē/ ſed imitā
tur orantē. Qd̄ tamen culpan
dum nō eſt: q̄m ſiue ad fidem
reſipuerint/ poterit viuificatis
operibꝫ hoc ipſum eis ad ſalu-
tem ꝓuenire: ſiue in errore ſuo
ꝑmanſerint/ forſitan ad mitio
ris pene remediū. ¶ Utrū autē
precedētis vite opera quantū-
libet bona deo placere/ ⁊ ad ip
ſam quoqꝫ fidē optinendā pro
deſſe valeant: ⁊ illud nos du-
bitare cogit qd̄ dicit Augꝰ: cor
neliū anteq̄ꝫ in chriſtū crederet
fuiſſe exauditum: cum alibi le-
gatur: Quia ſine fide impoſſi-
bile eſt placere deo: ⁊ dicat gre Heb. xi
goriꝰ/ eum per fidem ad opera
veniſſe. Quidā tamen huius
queſtioni[s] dirimunt perplexi-
tatem dicen[t]es/ eundem Cor-
neliū quo tēpe orabat/ ⁊ ele-
moſynas largiebat̄/ fidem fu-
ture incarnatiōis habuiſſe: iā
facte v̄o minime/ atqꝫ ita par-
tim fidelē/ partim v̄o fuiſſe infi
delem: ⁊ ideo petrū ad eū miſ-
ſum aiunt: vt eū plenꝰ inſtruē[ret]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

do qđ deerat ſuppleret. Sʒ h̄
q2 diſputabile ſatʒ eſt/ his qui
rem certius diſcutere valeant
relinquamus.

Capitulū.II.

QUod aūt pauloan̄ di
ctū eſt/ q̄dā opera vi-
uificari poſſe: videtur
ita neceſſario diſtinguendū/ ꝙ
om̄ia opera que agim⁹ aut vi-
ua aut mortua ſunt. Uiua dici
mus que ad vitā eternā ſūt vti
lia: mortua ꝟo que morti eter-
ne obnoxia vl' ad vitā inutilia.
Uiuoꝝ aūt operū/ alia ſunt vi
talia: alia viuificata. Uitalia
ſunt q̄ ſtatim vt fiūt bona ſūt/
et ideo placēt: qm̄ in charitate
fiunt ꝛ ſpirit⁹ vite in eis eſt: vt
orōnes et elemoſyne ſctōꝛum.
Uiuificata autē dicunꝰ que cū
habeāt formā bonitatis/ nō ta
men bona ſunt: q2 in charitate
nō fiunt: in qua ſi fierent vtiqꝫ
bona eſſent ac vitalia: ſed mox
accessu charitatis animanꝰ et
velut quendā ſpiritū vitalē ac
cipiunt vt poſſint ꝛ ipſa ꝓdeſſe
ad vitā: quales ſunt orationes
et elemoſyne peccatoꝝ q̄ cōuer
tunꝰ fideliū ſiue infideliū. Nec
em̄ eos pares ad p̄mium poſſu
mus arbitrari/ quoꝝ vn⁹ an̄ cō
uerſionē inꝰ plurima mala ni-
hil egit laudabile: alter ꝟo ſe-
pius humiliꝰ orauit/ plurimū
ieiunauit/ multas pauperibus
elemoſynas erogauit: ſi poſt
cōuerſionē vel equaliter vixe-

hic auctor loquiꝰ ſm ſuam opinionem.

rint/ vel ſtatim ac ſimul migra
uerint e vita. Uideꝰ nanqꝫ hoc
plurimū diſcrepare a ſententia
equiſſimi iudicʒ: qui ꝛ om̄e bo
nū remūerat/ ꝛ nulla mala p̄-
terire patiꝰ impunita. ¶Mor-
tuoꝝ ꝟo opeꝝ: alia q̄dem mor
talia vel mortifera: alia morti-
ficata vel exanimata: alia vero
inaniata vl' informia: alia mor
bida vl' morbifera dici poſſūt.
Mortalia vel mortifera ſūt il-
la que mox vt facta fuerint au
ctorem ſuū gehenne reum con
ſtituunt: vtpote homicidia: ad
ulteria: fornicatiōes: ꝛ om̄e id
qđ ſemel cōmiſſum ſufficit ad
meritū mortis: vn̄ ꝛ peccatum
mortale nominaꝰ. Mortifica-
ta vel exanimata ꝟo ſunt q̄ cū
pri⁹ ꝑ charitatē vixerint/ ea re-
cedēte expirant ꝛ moriunꝰ: nō
q̄dem vt mortalia fiant: ſed ad
vitā inutilia: ne ꝛ illi pares vi-
deanꝰ quorū alꝰ poſt plurima
bona lapſus eſt in aliquod gra
ue peccatū vt dauid ſiue petr⁹:
alter vero omniū expers bono
rū/ multis ꝛ magnis ſeſe cōta-
minauit flagitijs/ vt herodes ſi-
ue pilatus. Inanimata vel in-
formia ꝯgrue dicunꝰ/ q̄ cū ſint
de genere bonoꝝ operū preter
charitatē fiūt: ꝛ ideo tanqꝫ ani
ma formaqꝫ carētia ad vite me
ritū moueri ac ꝓficere nequeūt
niſi (vt iam dictū eſt) accedente
charitate viuificari mereanꝰ.
Morbida vel morbifera ſunt
ea que nos venialia dicimus/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

que nõ tam ex mentis malicia
ꝙ̄ ex morbo humane nature ꝓ
ficiſcunt̄: ⁊ tñ aiam cõtaminãt
⁊ morboſam efficiũt: ſ; nõ vſq;
ad meritũ mortis eterne/ niſi
multiplicata placuerint: quia
nullũ eſt tã veniale peccatũ qḋ
non fiat mortale dũ placet. Ex
hac igit̄ operũ diſtinctione/ ſu
menda eſt ⁊ illa q̄ ſeqt̄ h̄ mõ.

Diuiſio operũ.

Bonoꝝ ſiue malorũ ſeu
q̄liũcunq; opeꝝ: alia q̄-
dem ab initio viuunt et
nunq̄ moriunt̄/ vt eorũ q̄ cha
ritatē ſemel habitã nunq̄ deſe
rũt/ vt paulꝰ. Alia ꝑmo viuũt
poſtea moriunt̄: eoꝝ. ſ. q̄ eandē
charitatē q̄ ceperant opari reti
nere non curant/ vt ſalomon.
Alia ab initio mortua ſunt/ et
poſtea viuificant̄: vt ea bona
opera q̄ fecit vl' paulꝰ vl' corne
lius/ dũ adhuc pctõ infidelita
tis tenerent̄. Alia mortua ſunt
⁊ nunq̄ viuificant̄ aut viuifica
ri pñt: vt oĩa pctã mortalia ſeu
venialia/ q̄ nunq̄ ad meritum
vite cõualeſcere queũt/ licet ꝑ
pñiam corrigant̄/ non vt ꝓfici
ant ad ſalutē: ſed vt nõ officiãt
ad mortē. Sũt itē alia q̄ ꝑmo
viuunt/ poſtea moriunt̄/ iterũ
reuiuiſcunt: eoꝝ ſc; q̄ poſt aliq̄
opera charitatis labunt̄ in ali
qḋ mortale/ ⁊ iterũ ꝑ peniten-
tiã repant̄/ vt dauid. Sũt iti-
dē ⁊ alia q̄ primo q̄dē mortua
ſunt/ poſtmodũ viuificata de-
nuo moriunt̄: videlicet eorũ q̄
aliq̄ de genere bonorũ ꝑter cha
ritatē opari poſtea cõuertunt̄:
⁊ iteꝝ relabunt̄ ad nequitiam:
cuiuſmodi hoĩes facilꝰ credo
reperiri ꝙ̄ plurimos ꝙ̄ vnũ de
monſtrari: ꝓ eo ꝙ valde dubiũ
eſt an is cuiꝰ ꝑma ⁊ vltima pra
ua cõſpicimꝰ/ medio tēpe verã
habuerint charitatē. Ex his fa
cile eſt aduerti q̄dã eē opa q̄ ſi-
ne charitate nullatenꝰ haberi
poſſunt: vt oĩa bona opa q̄ vi-
ua diximꝰ vtrolibet in genere:
q̄dã vo q̄ nunq̄ ea ꝑſente ha-
bent̄: vt illa oĩa q̄ mortua pla-
cuit appellari/ except; ſolis ve
nialibꝰ/ q̄ niſi cũ charitate fieri
poſſent: non diceret ſcriptura:
Si dixerimꝰ q2 peccatũ nõ ha I Johãnis I.
bemꝰ ipſi nos ſeducimꝰ. Cũ er
go ſint duo genera viuoꝝ ope
rũ: prima q̄dē dicunt̄ nõ ſolum
viua/ ſed et vitalia qḋ amplꝰ
eſt: q2 ſp in charitate vixerũt: ſi
cut illũ videntē dicimꝰ q̄ ſp vi-
dit. i. q̄ nunq̄ vidēdi officio ca
ruit. Altera vo dicunt̄ viua vi
uificata: quia cũ ꝑmo mortua
fuerint/ acceſſu charitatis vi-
uificari meruerunt: quēadmo
dũ ⁊ ille videns dr̄ q̄ nõ ſp vi-
dit: ſed poſt longã cecitatē vi-
ſum recepit: q̄lis erat ille q̄ di-
cebat: Unũ ſcio/ q2 cũ fuerim Johãnis 9.
cecus/ mõ video. Mortuorũ
aũt opeꝝ quattuor (vt diximꝰ)
genera ſunt: quoꝝ prima nõ ſo
lũ mortua/ ſ; qḋ maiꝰ eſt mor-
talia ſiue mortifera nomiant̄:

quia nunq̄ȝ vixerunt: ⁊ morte
plena ſunt/et mortē afferūt:et
ad vite meritū viuificari non
poſſunt:q̄ȝuis omnino ꝑ peni-
tentiā deleant̄: ꝓut glacies fri
gida vocat̄:q: nunq̄ȝ calefieri
pōt:ſȝ ſemꝑ frigida eſt/et ſem-
per infrigidat:licet ita reſolui
poſſit vt omnino nō ſit. Scda
ꝟo nō ſolū mortua ſed ⁊ mor-
tificata ſiue exaiata nūcupan-
tur:q: cū prius vixerūt/viuere
deſiere:ſic̄ cadauer hoīs mor-
tuū dicimꝰ:q: vixit ⁊ deſijt: et
vita cedēte mortificatū ē. Ter-
tia ido ñ mortua dicūt̄/ꝙ priꝰ
vixerint ⁊ vita priuata ſint: ſȝ
q: inanimata ſunt: ⁊ nōdū vi-
uūt: ſic̄ ⁊ fetū ante aīe infuſio-
nē mortuū ſolemus appellare:
nō q: vixit ⁊ deſijt:ſed q: viue-
re nōdū cepit. Dicunt̄ hec eadē
etiā īforma:q: nōdū ꝑ charita-
tē informata ſunt:ſȝ ſūt velut
fetus informis añ diſpoſitionē
mēbroꝝ:aut ſic̄ q̄dā liniamēta
pictoris añ coloris appoſitio-
nē. Quarti ꝟo generꝫ opa ideo
mortua vocant̄:q: nō ſolū in-
utilia ſūt:ſȝ etiā nociua/ licȝ ci
tra meritū mortis eterne: pctā
eñ ſūt ſȝ venialia/niſi ꝑ cōtem
ptū placere īcipiāt:tunc eñ (vt
dictū ē) mortaliū mutuant̄ effe
ctū. Dicunt̄ aūt mortua eo lo-
quēdi typo q̄ mortuū hoīeȝ di-
cimꝰ:q̄ nō ſolū ſibi/⁊ alijs īuti
lis eſt/ſȝ etiā ꝑniciosus. Dicūt̄
etiā morbida vl' morbifera: q̄a
morbū hūane conditionis ex q̄
naſcunt manifeſtant: ⁊ morbū
aīe inferūt:ſic̄ egra ſigna ⁊ ſyn
tomata phyſici dicūt:q: egri-
tudinem ex q̄ oriunt̄ ⁊ manife-
ſtant et aggrauant.

Capitulū tertium.

Sed iā his diutiꝰ īmora
ti:nec ab re vt credimꝰ:
niſi forte alit̄ lectori vi
debit̄:ad ſeq̄ntia ꝓcedamus.
Et de īfidelib⁹ q̄dē id qđ rei ve
ritas habere videbat̄/hactenꝰ
dixiſſe ſufficiat. Fidelis autē ſi
q̄d orando petit :aut iuſtꝰ ſit/
aut iniuſtus/ neceſſe ē. Porro
ſi iuſtus: vel in ſua iuſticia fina
liter ꝑmāſurꝰ: vl' ad neq̄tiā re-
lapſurus. Similit̄ iniuſtꝰ ī ſua
iniq̄tate deceſſurus: vel ad iu-
ſticiā rediturꝰ. Orat ergo iuſtꝰ
ī iuſticia ꝑmāſurus/vt helias 3.Reg.17.
cū clauderet celū p̄cib⁹: ⁊ iterū 18.
apiret. Orat ad neq̄tiā relapſu 3.Reg.8.
rus iuſtus/vt ſalomō edificio
tēpli felicit̄ cōſūmato. Orat in
iuſtus ad iuſticiā rediturus: vt
dauid adulterio ſimul ⁊ homi
cidio macularꝰ. Orat iniuſtus 2.Reg.11.
cū ſua iniq̄tate de hac vita mi- 12.
ḡtu-ꝰ/q̄lis erat iudas quē ſal- Math.6.
uator cū ceterꝫ apl'is orare do-
cuit:cū eſſet fur ⁊ latro: de quo Joh.12.
ſcriptū eſt ī pſalmo: Oratio eiꝰ Ps.108.
fiat in dctm̄. Ois aūt q̄ cū iuſti
cia deceſſurus eſt/haud dubie
ad ſortē ꝑtinet electorū:q̄ autē
cū iniq̄tatē migraturꝰ/ad nu-
merū reproboꝝ:q̄liſcūq̄ȝ fuerit
hic vl' ille: ſiue fidelis bonꝰ aut
malus/ſiue gētilis aut iudeꝰ:

aut etiã heretic⁹. De illis autẽ
electis ⁊ reprobis hic accipi vo
lumus: q̇ ab eterno vl' reproba
ti ſũt vl' electi. Dicunt̃ eñ vtri
q₃: modo ſcðm etnã dei pſcien
tiã: modo ſcðm pſentẽ et forte
nõ pmanſurã iuſticiã aut neq̃ti
am. De pma electiõe dic̃ apo
Eph.I ſtol's. Qui elegit nos añ mũdi
ↄſtitutionẽ. De ſcðo dr̃ in iob:
q₂ eſce behemot electe ſunt: q̃a
Job.40. malign⁹ hoſtis nõnũq₃ eos q̇
ꝑpt̃ pſentẽ iuſticiã electi videbã
tur/abſorbet ⁊ ſibi icorporat.
Itẽ de pma reprobatione legit̃
in malachia: Nũq̃d nõ fr̃ eſau
Malach.I. iacob. Et iacob q̇dem dilexi:
eſau autẽ odio habui. Odiſſe
Rom.I. dei: reprobare eſt. De ſcðo ṽo
in eodẽ apl'o: Propt̃ h̄ tradi
dit eos deus in repbũ ſenſũ vt
faciãt ea q̄ nõ ↄueniũt. Nõ eñ
hoc intelligẽdum eſt/de eterna
reprobatione cui⁹ nulla ẽ cau
ſa: ſ₃ d̉ ill' repbis accipi debet/
q̇ merito minorꝫ neq̃tie quam
relinq̃re nolũt: deo deſerẽte la
Apoca.22. bunt̃ in maiorẽ: vt q̇ in ſordib⁹
eſt/ſordeſcat adhuc.

Liber terti⁹: de ſcðo contẽto oratiõis.

Et de pmo q̇dem contẽto orõnis/videl₃ quis petat: ideo diligent̃ pſecuti ſum⁹: qm̃ ex hac diſtictione et alijs q̄ ſequũtur eliciẽdũ erit/quãtũ deus apire dignabitur: id qð q̄ſitu difficile eſt/ſcitu ṽo difficillimũ: videlicet de obtinẽtia ſiue effectu oratiõis. Nũc igit̃ d̉ ſcðo, i. q̃d petat: nõ minori diligẽtia q̃rendũ eſt.

Capitulum primũ.

Refert enim quid petat orans: vtrũ videl₃ bonum petat: an malũ petat ſeu deprecet̃: an id petat qð i ſui q̇dẽ natura nec bonũ nec malũ eſt: qð mediũ ſiue idifferens cõgrue põt appellari. Bonũ aũt h̄ volum⁹ accipi: tã vitã eternã: q₃ omne id qð ad ipſam pmerendã ⁊ capeſcẽdã cooꝑatur ⁊ adiuuat. Malũ vero ↄtraria ratiõe: vel mortẽ ppetuã: vel q̇cq̇d ad illã impellit ⁊ aggrauat. Mediũ ṽo qð i ſui natura nec bonũ nec malũ eſt/ ſm̃ p̄dictam boni ⁊ mali acceptionẽ: ſ₃ ex vſu bene vel male vtentiũ/ bonũ malũ ve efficit̃. Horꝫ ĝ triũ qðlibet/in diuerſa ſpẽꝝ mẽbra diuidit̃. Bonũ q̇ppe/ aliud ẽ remuneratoriũ id ẽ vita etna: aliud vite eterne meritũ: aliud meritoriũ: aliud inſpiratoriũ: aliud p̄paratoriũ. Bonũ qð ẽ vita eterna: nil aliud ẽ q₃ de⁹ q̇ ſũme bon⁹ ⁊ ſũmũ bonũ: ⁊ oĩm bonoꝝ cã et finis eſt. Bonũ etne vite/meritũ bonũ op⁹ ẽ. i. bon⁹ act⁹: ſiue interior/vt mentꝫ: ſiue exterior/vt corꝑis. Bonũ meritoriũ ẽ ṽt⁹ id ẽ bona q̃litas mẽtꝫ q̄ ẽ velut q̇ddã boni oꝑis iſtrumẽtũ. Bonũ inſpiratoriũ eſt infuſio gr̃e ſpẽal': ex q̄ illa bona q̃litas mẽtis ꝑcreat̃. Bonũ ṽo p̄paratoriũ remiſſio ẽ pctõꝝ ꝑ cõtritionẽ cordis: q̇bus manentibus nunq₃ hõ ad cetã poſſe ẽẽ ido